

ICDO
CIDD

Rapport van de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling 2001

31 maart 2002

Secretariaat: J. Verschooten
p/a Federaal Planbureau
Kunstlaan 47-49
1000 Brussel

Tel: (02) 507.73.11
Fax: (02) 507.73.73
E-mail: secr@icdo.fgov.be
<http://www.icdo.fgov.be>

Inhoudstafel

Voorwoord van de voorzitter	1
1. De Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling	3
1.1. Opdrachten en omgevingsfactoren	3
1.2. Samenstelling	4
1.3. Secretariaat	7
1.4. Vergaderritme en -aanwezigheden	8
2. Activiteiten 2001	11
2.1. Opvolging federaal Plan duurzame ontwikkeling 2000-2004	11
2.2. Rapporten en adviezen	13
2.3. Werkgroepen	14
2.4. Informatiedoorstroming - vorming	22
3. Besluiten	25
4. Bijlagen	27
4.1. Benoemingsbesluiten	27
4.2. Advies betreffende het werkdocument ter voorbereiding van het indicatief tienjarenplan van de bevoorrading in aardgas van België, opgesteld door de CREG	30

Voorwoord van de voorzitter

Overeenkomstig een inmiddels gevestigde traditie stelt het ICDO haar jaarlijks verslag voor van de activiteiten van het voorbije jaar. Hierbij gaat haar aandacht eveneens uit naar het verdienstelijk verslag van haar leden.

Gedurende de twaalf afgelopen maanden heeft de ICDO haar rol van interministeriële coördinatie-instantie opgenomen. De bijdrage van de leden van de ICDO die aan dit verslag is toegevoegd, is in dat opzicht veelzeggend. Ze toont aan dat het begrip duurzame ontwikkeling zijn intrede heeft gedaan in het dagelijkse bestaan van de ministeriële departementen, niettegenstaande de talrijke moeilijkheden en uitdagingen waaraan zij het hoofd moeten bieden.

Het federaal Plan voor duurzame ontwikkeling dat door de Ministerraad van 20 juli 2000 werd goedgekeurd en door het koninklijk besluit van 19 september 2000 werd bekrachtigd, heeft haar eerste uitvoeringsjaar gekend. Alle betrokken ministeriële departementen hebben zich, zonder onderscheid, ingespannen om de uitvoering ervan op te starten en het begrip duurzame ontwikkeling gestaag te integreren in hun dagdagelijkse beleidslijnen.

De raadpleging van het ICDO wordt door de wet in een aantal gevallen voorgeschreven. De ICDO heeft dan ook aan de regering tal van adviezen overgemaakt over de meest uiteenlopende materies. Ze werd ook, op initiatief van de bevoegde ministers, gevraagd adviezen te verlenen en zelfs oplossingen in de hand te werken met betrekking tot kwesties die een transversale aanpak impliceren. Dit alles bewijst ruimschoots dat de ICDO voortaan ook wordt beschouwd als een interdepartementaal overleg- en coördinatieorgaan dat ook nuttig is bij de verwezenlijking van het federaal Plan. De ICDO heeft zich tevens tot doel gesteld regelmatige en frequente contacten te onderhouden met de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling die de bevoorrechte ontmoetingsplaats met de burgermaatschappij vormt.

Het is dus met recht en reden dat ik -dit jaar opnieuw- mijn collega's, de leden van de ICDO en het secretariaat, wil bedanken voor hun onvermoeibare toewijding en de inzet waarvan zij steeds blijk geven, ondanks de moeilijke werkomstandigheden waarmee zij dagelijks geconfronteerd worden.

Fernand Sonck.

1. De Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling

De Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling, hierna ICDO genoemd, werd opgericht door de wet van 5 mei 1997 betreffende de coördinatie van het federaal beleid inzake duurzame ontwikkeling, hierna de wet van 5 mei 1997 genoemd (Belgisch Staatsblad, 18 juni 1997). Zij vatte haar activiteiten aan op 11 september 1997 en publiceerde ondertussen reeds drie jaarrapporten die kunnen geconsulteerd worden op de website <http://www.icdo.fgov.be>.

1.1. OPDRACHTEN EN OMGEVINGSFACTOREN

De wet van 5 mei 1997 geeft de ICDO de opdracht het vierjaarlijkse *Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling* (hierna Plan genoemd) voor te bereiden en op te volgen. De ICDO draagt de eindverantwoordelijkheid voor het opstellen van een voorontwerp van het Plan. Zij organiseert de raadpleging rond dit voorontwerp, verwerkt de ontvangen adviezen en opmerkingen en herwerkt het voorontwerp op basis hiervan tot een ontwerp van Plan. Dit ontwerp legt ze vervolgens voor aan de ministerraad. Het is uiteindelijk de Koning die het Plan vaststelt bij een in ministerraad overlegd besluit.

Eenmaal het Plan goedgekeurd zorgt de ICDO onder meer, via de coördinatie van de jaarlijkse verslagen van haar leden over het beleid inzake duurzame ontwikkeling en over de uitvoering van het Plan in elk federaal ministerie en publieke instelling, voor de opvolging ervan. De ICDO stelt tenslotte jaarlijks vóór 31 maart een rapport op over haar werkzaamheden van het voorbije jaar. Dit rapport wordt bezorgd aan alle leden van de federale regering, aan de Wetgevende Kamers en aan de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO) en is ook beschikbaar voor het ruime publiek, onder meer via de ICDO-website.

Zowel voor de vlotte totstandkoming van het Plan als de opvolging ervan, bouwt de ICDO, voornamelijk via haar leden, aan structurele samenwerkingsverbanden met de verschillende federale departementen en publieke instellingen. Een zelfde samenwerking wordt, weliswaar rekening houdend met ieders bevoegdheden, nagestreefd met de gewesten en gemeenschappen, via de binnen de ICDO opgenomen vertegenwoordigers van de gewest- en gemeenschapsregeringen.

De wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (art. 3, § 1 - Belgisch Staatsblad, 11 mei 1999) en de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de gasmarkt en het fiscaal statuut van de elektriciteitsproducenten (art. 14 - Belgisch Staatsblad 11 mei 1999) schrijven een raadpleging voor van de ICDO bij het totstandkomen van respectievelijk het indicatief programma van productiemiddelen voor elektriciteit en het indicatief plan van bevoorrading in aardgas. In 2000 gaf de ministerraad aan de ICDO-leden van de hierbij betrokken departementen eveneens de opdracht om jaarlijks verslag uit te brengen van hun acties binnen het kader van het federaal Plan ter bestrijding van Verzuring en Troposferische Ozon 2000-2003 (ministerraad 31 mei 2000).

In 2001 vroeg de Staatssecretaris O. Deleuze de ICDO een voorontwerp van een geïntegreerd uitvoeringsbesluit voor te bereiden betreffende de verspreiding van het federaal rapport en het federaal plan en de organisatie van de toekomstige raadplegingen van de bevolking en het begeleidingscomité ervan in uitvoering van de artikelen 4, 2°, 5, 3° en 8 van de wet van 5 mei 1997 (zie verder 2.3.4).

Tevens werd de ICDO in het najaar 2001 verzocht een werkgroep op te starten ter voorbereiding van de nationale mededelingen binnen het kader van de internationale engagementen van België betreffende klimaatbeleid (zie verder 2.3.2).

Als belangrijkste omgevingsfactoren gelden voor 2001 de voortzetting van de Copernicushervorming, de nieuwe bevoegdheidsoverdrachten aan de gewesten en het Belgische EU-voorzitterschap tijdens het najaar 2001. De Copernicushervorming stelt, zoals ook reeds in 2000 werd vermeld, de oprichting van een programmatorische overheidsdienst duurzame ontwikkeling in het vooruitzicht, hetgeen eventueel een belangrijke impact zou kunnen hebben op de ICDO-werking. De ganse Copernicushervorming vergt hiernaast echter ook in de federale overheidsdiensten (vroegere ministeries) vele inspanningen, ook van sommige ICDO-leden, die binnen het ministerie gevraagd worden mee te werken aan de concretisering ervan. Eenzelfde vaststelling dringt zich eveneens op betreffende het Belgische EU-voorzitterschap waaraan meerdere ICDO-leden een belangrijke bijdrage dienden te leveren. De problematiek van de overdracht van nieuwe bevoegdheden (landbouw, buitenlandse handel en internationale samenwerking) werd eveneens reeds in het activiteitenrapport 2000 vermeld.

1.2. SAMENSTELLING

De ICDO bestaat uit ambtenaren van verschillende ministeries. Deze ambtenaren vertegenwoordigen elk een lid van de federale regering of een regering van de gewesten en gemeenschappen. Tijdens de bespreking van de wet van 5 mei 1997 in het Parlement lag het hoofdmotief voor een vertegenwoordiging door ambtenaren, in het verlenen van een maximale continuïteit aan de voorbereiding, uitvoering en opvolging van het geplande duurzame-ontwikkelingsbeleid.

De vertegenwoordigers van de federale regeringsleden worden voor de duur van vier jaar benoemd door de Koning bij een in Ministerraad overlegd besluit. Hun mandaat is hernieuwbaar. Gezien de ICDO opgericht werd in 1997 vervielen midden 2001 de mandaten van alle ICDO-leden benoemd bij de oprichting van de Commissie. Een koninklijk besluit van 22 oktober 2001 houdende ontslag en benoeming van ICDO-leden (Belgisch Staatsblad 22.11.2001) hernieuwde de mandaten van bijna alle ontslagnemende leden, waardoor de hogervermelde continuïteit in belangrijke mate bewaard werd.

De grote uitzondering op deze continuïteit betreft de vertegenwoordiger van de Minister van Begroting. Nadat het koninklijk besluit van 14 februari tot vervanging van een lid van de ICDO (Belgisch Staatsblad 27.02.2001) de heer J. Morre verving door de heer S. Degros, werd deze laatste op 22 oktober op zijn beurt vervangen door de heer O. Ryckmans. Voor de Minister van Mobiliteit en Vervoer wisselden op 22 oktober de vertegenwoordiger en zijn plaatsvervanger onderling van functie. Deze vervanging brengt het aantal vrouwelijke ICDO-leden op 6 (of 33 % van het aantal leden). Gezien de gewestvorming werd het mandaat als ICDO-lid van een vertegenwoordiger van de Minister van Landbouw en Middenstand niet hernomen. Wel werd aansluitend op een in 1999 ingevoerde praktijk, voor deze materies een expert benoemd. Een eventueel pijnpunt wordt ondertussen wel gevormd door de vertegenwoordiging van de gewest- en gemeenschapsregeringen. Vier van de zes vertegenwoordigers zijn ondertussen verdwenen (ontslagnemend). Twee hiervan kregen ondertussen weliswaar een "de facto"

vervanger, waarvan het mandaat evenwel maanden later nog steeds niet officieel door de betrokken regering (of een lid ervan) werd bevestigd.

Dit leidt tot volgende samenstelling van de ICDO op 31 december 2001. Voor de volledigheid vermelden we ook de namen van de plaatsvervangers (cf. artikel 2 van het koninklijk besluit van 1 december 1998 tot vaststelling van de algemene regels betreffende de organisatie en de werking van de ICDO). Tevens wordt voor de leden waarvan het mandaat toegekend werd door een ander koninklijk besluit dan dit van 22 oktober 2001, de specifieke duur van het mandaat vermeld.

Voorzitter:

De heer O. DELEUZE, Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling, of in zijn afwezigheid:

de heer F. SONCK, directeur-generaal van de Energie-administratie binnen het Ministerie van Economische Zaken, vertegenwoordiger van de Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling (plaatsvervanger: mevrouw L. Meuleman).

Ondervoorzitters:

Mevrouw N. HENRY, wetenschappelijk adviseur, Federale Diensten voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele Aangelegenheden, vertegenwoordigster van de Minister van (Economie en) Wetenschapsbeleid, belast met het Grootstedenbeleid (plaatsvervanger: de heer F. Monteney).

De heer M. DE WIN (1), adviseur-generaal bij het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, vertegenwoordiger van de Minister van Consumenten, Volksgezondheid en Leefmilieu (plaatsvervanger: mevrouw M. Smeets).

Mevrouw R. VAN DE PUTTE (4), diensthoofd, Directoraat-generaal Internationale Samenwerking, vertegenwoordigster van de Staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking (plaatsvervanger: de heer B. Lemaire).

Secretaris:

De heer J. VERSCHOOTEN, commissaris-adjunct, Federaal Planbureau.

Leden/Vertegenwoordigers van de overige leden van de federale regering:

Mevrouw F. AUDAG-DECHAMPS (1), adviseur-generaal, Kanselarij van de Eerste Minister, vertegenwoordigster van de Eerste Minister.

Mevrouw N. DERY (1), adviseur-generaal, Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, vertegenwoordigster van de Minister van Werkgelegenheid.

De heer G. SLEEUWAGEN (1), ambassaderaad, Ministerie van Buitenlandse Zaken, vertegenwoordiger van de Minister van Buitenlandse Zaken (plaatsvervanger: de heer Ch. Vanden Bilcke).

De heer O. RYCKMANS, adviseur, ABCU, Ministerie van Financiën, vertegenwoordiger van de Minister van Begroting, Maatschappelijke Integratie en Sociale Economie.

Mevrouw V. CNUUDE, adjunct-adviseur, Ministerie van Verkeer en Infrastructuur, vertegenwoordigster van de Minister van Mobiliteit en Vervoer (plaatsvervanger: de heer P. Tielemans).

De heer J. DE BEENHOUWER, eerste adviseur, Ministerie van Binnenlandse Zaken, vertegenwoordiger van de Minister van Binnenlandse Zaken.

Mevrouw D. DE BRUCQ, eerstaanwezend inspecteur, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, vertegenwoordigster van de Minister van Sociale Zaken en Pensioenen.

De heer P. DROGART, adviseur, Ministerie van Openbaar Ambt, vertegenwoordiger van de Minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de Openbare Besturen (plaatsvervanger: J-N. Brouir).

De heer G. VERBEKE, luitenant-kolonel, Generale Staf van de Krijgsmacht, vertegenwoordiger van de Minister van Landsverdediging (plaatsvervanger: de heer P. Henrottin).

De heer L. DE LEEBEECK (2), adviseur, Directoraat-generaal Burgerlijke Wetgeving en Erediensten, vertegenwoordiger van de Minister van Justitie.

De heer J. BAVEYE (1), adviseur-generaal, Ministerie van Financiën, vertegenwoordiger van de Minister van Financiën (plaatsvervanger: de heer E. Delodere).

De heer V. HANCHIR (3), B.I.P.T, vertegenwoordiger van de Minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties, belast met Middenstand.

De heer H. TIMBREMONT (1), eerste secretaris, Ministerie van Buitenlandse Handel, vertegenwoordiger van de Minister toegevoegd aan de Minister van Buitenlandse Zaken, (belast met Landbouw).

Experts aangewezen door de federale regering:

De heer E. BAUDHUIN (1), adjunct-adviseur, Ministerie van Economische Zaken, vertegenwoordiger van de Minister van Economie (en Wetenschapsbeleid, belast met het Grootstedenbeleid).

De heer H. HERNALSTEEN, Ingenieur, Ministerie van Middenstand en Landbouw, vertegenwoordiger van de Minister (toegevoegd aan de Minister van Buitenlandse Zaken), belast met Landbouw

Vertegenwoordigers van de gewest- en gemeenschapsregeringen:

De heer G. CLERFAYT, diensthoofd, Brussels Instituut voor Milieubeheer, vertegenwoordiger van de Brusselse Hoofdstedelijke Gewestregering, ontslagnemend.

De heer J. DEJONGHE, leefmilieuadviseur, Kabinet van de Minister voor Jeugd en Familie, Gezondheid en Sociale Zaken, vertegenwoordiger van de Duitstalige Gemeenschapsregering.

Mevrouw A. HEMAMOU, attaché, Kabinet van de Minister-president van de Franse Gemeenschapsregering, vertegenwoordigster van de Franse Gemeenschapsregering (plaatsvervanger: de heer Ph. Pepin), ontslagnemend.

De heer U. LENAERTS, Afdeling Europa en Milieu, AMINAL, vertegenwoordiger van de Vlaamse regering (plaatsvervanger: de heer L. Bas), ontslagnemend.

Mevrouw M. PETITJEAN, attaché, Direction générale des Ressources naturelles et de l'Environnement, vertegenwoordigster van de Waalse Gewestregering.

De heer Ch. STEENWEGEN, projectleider Gewestelijke milieuplanning, Gewestelijk milieu-overleg, vertegenwoordiger van de Vlaamse regering, ontslagnemend.

Experts uitgenodigd op verzoek van de ICDO:

Mevrouw N. GOUZÉE, eerste opdrachthouder en coördinatrice Task Force Duurzame Ontwikkeling (TFDO) van het Federaal Planbureau.

De heer Ch. VANDEN BILCKE, Ministerie van Buitenlandse Zaken, P60, secretaris coördinatiegroep UN-CSD.

Secretariaat:

Mevrouw J. PICHEL (vanaf 14.05.2001)

De heer J. REYNAERS (vanaf 1.1.2002)

- (1) mandaat 1999-2003 (KB 25.11.1999),
- (2) mandaat 2000-2004 (KB 14.03.2000),
- (3) mandaat 2000-2004 (KB 24.06.2000),
- (4) mandaat 2000-2004 (KB 07.11.2000).

1.3. SECRETARIAAT

Sinds 2001 werd een budget beschikbaar gesteld voor een versterking van het ICDO-secretariaat dat voorheen, met uitzondering van enkele maanden in het na jaar 2000 voor de opvolging van het federaal Plan, op een parttime basis verzorgd werd door J. Verschooten, hierbij geholpen door verschillende diensten van het FPB (secretariaat, vertaaldienst, informaticadienst, TFSD).

Dit budget, bekomen tijdens de begrotingscontrole 2001 (voorjaar 2001) liet toe twee personen aan te werven. Een oproep tot kandidaten leidde tot een 15-tal kandidaturen. Na selectie kon op 14 mei 2001 mevrouw J. Pichel als franstalige wetenschappelijke medewerkster aangeworven worden.

De heer J. Reynaers, nederlandstalig ambtenaar bij DGIS, Ministerie van Buitenlandse Zaken, werd bij detachering overgedragen aan het ICDO-secretariaat op 1 januari 2002 na het beëindigen van de werkzaamheden die hij bij DGIS verzorgde in het kader van het Belgische voorzitterschap van de EU.

Ondertussen maakte de Staatssecretaris zijn voornemen bekend om, in afwachting van de oprichting van de Programmatorische Overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling (zie verder 2.4.2) in 2002 bijkomende middelen ter beschikking te stellen van het ICDO-secretariaat. Op basis van een nog af te sluiten overeenkomst tussen de Staatssecretaris, het Federaal Planbureau en de ICDO, zou dit eventueel kunnen leiden tot het aantrekken van drie bijkomende wetenschappelijke mede-

---

werkers ter ondersteuning van ondermeer de verder in het rapport aangekondigde werkgroepen.

1.4. VERGADERITME EN -AANWEZIGHEDEN

De ICDO vergaderde in 2001 zeven maal plenair (respectievelijk op 12 februari, 5 maart, 26 maart, 26 april, 25 juni, 5 november en 4 december). Tussen 14 en 30 mei werden ter afsluiting van de samenstelling van de lijst met acties en verantwoordelijkheden binnen het federaal Plan duurzame ontwikkeling 2000-2004 (zie verder), zeven thematische vergaderingen georganiseerd waarop alle leden uitgenodigd waren.

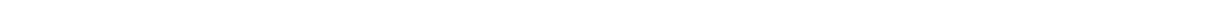
Het ICDO-bureau vergaderde in 2001 eveneens zeven maal (respectievelijk op 25 januari, 7 maart, 23 april, 2 mei, 11 juni, 10 oktober en 18 december). De vergaderingen van 2 mei en 11 juni werden eveneens bijgewoond door de ICDO-leden die, hoewel geen bureaulid, toch het voorzitterschap van één van hogervermelde thematische vergaderingen op zich hadden genomen.

TABEL 1 - Aanwezigheden op de algemene vergaderingen ^{ab}

	1	2	3	4	5	6	7
F. Sonck	x	x	x	x	x	x	v
M. De Win	x	x	x	x	x	x	x
N. Henry	x	x	x	x	v	v	x
R. Van De Putte	x	v	x	x	x	x	v
J. Verschooten	x	x	x	x	x	x	x
F. Audag-Dechamps	x	x	v	x	x	x	x
J. Baveye	x	x	x	x	x	x	v
J. Carmeliet -tot 22.10.01	x	x	x	x	x		
J. De Beenhouwer	x	x	x	x	x	x	x
D. De Brucq	x	x	x	x	x	x	x
N. Dery	v	v	x	x	x	x	x
L. De Leebeeck	x	x	x	x	x	v	x
P. Drogart	x	x	x	x	x	x	x
V. Hanchir	x	v	-	-	-	-	-
J. Morre/ S. Degros/ O. Ryckmans	v	v	v	-	-	-	x
G. Sleeuwagen	v	x	x	v	v	x	-
P. Tielemans/ V. Cnudde	x	x	x	x	v	x	x
H. Timbremont	x	-	x	x	-	v	v
G. Verbeke	x	x	x	x	x	x	x
E. Baudhuin	-	x	x	-	x	x	x
C. Vanderauwera (tot 22.10.01)	-	-	-	-	-		
H. Hernalsteen (vanaf 22.10.01)						x	x
Brussels Gewest	-	-	-	-	-	-	-
Waals Gewest	x	v	-	v	x	v	v
Franse Gemeenschap	x	v	x	x	v	v	-
Duitstalige Gemeenschap	x	x	v	v	x	v	x
Vlaamse Gemeenschap (Steenwegen)	-	x	v	-	-	-	-
Vlaamse Gewest (L. Bas)	-	-	x	x	x	x	x

^a het lid of zijn plaatsvervanger.

^b x: aanwezig; v: verontschuldigd; -: afwezig zonder kennisgeving.

2. Activiteiten 2001

De ICDO-activiteiten stonden in 2001 vooral in het teken van de opvolging van het federaal Plan duurzame ontwikkeling 2000-2004 en het opbouwen van de hiertoe noodzakelijke netwerken binnen de verschillende ministeries en openbare instellingen. In september bracht de ICDO het eerste advies uit binnen het kader van de raadplegingsprocedure zoals voorzien door de "energiewetten" van 29 april 1999. De ICDO nodigde in de loop van 2001 ook meerdere sprekers uit om bepaalde nationale en internationale duurzame ontwikkelingsinitiatieven te komen toelichten. Tevens werden meerdere werkgroepen geactiveerd of gelanceerd.

2.1. OPVOLGING FEDERAAL PLAN DUURZAME ONTWIKKELING 2000-2004

Zoals hogervermeld (zie 1.1 opdrachten en omgevingsfactoren) kreeg de ICDO onder meer de wettelijke opdracht tot "het coördineren van de jaarlijkse rapporten van de vertegenwoordigers van de federale regering over de uitvoering van het Plan in elke federale administratie en publieke instelling" (wet 5 mei 1997, Art. 17, 3°).

Na de publicatie van het Plan in het najaar 2000 startte binnen de ICDO een discussie over de wijze waarop in de toekomst een adequate opvolging van de verschillende acties, opgenomen in het Plan, zou kunnen verzekerd worden. Zoals ook reeds vermeld werd in het vorige activiteitenrapport, werd eind 2000 een consensus bereikt over het opstellen van een gedetailleerde lijst die alle acties van het Plan zou opnemen met een duidelijke vermelding van het ministerie/de publieke instelling die hiervoor als (hoofd)verantwoordelijke optreedt en diegene die hier eveneens bij betrokken zijn of ondersteuning zouden moeten leveren. De aldus geïdentificeerde diensten zouden dan vervolgens over deze acties onderzocht worden aan de hand van een elektronische fiche. Het geheel zou door het ICDO-secretariaat samengebracht worden in een databank, die het mogelijk moet maken om regelmatig een bordtabel betreffende de uitvoering van het Plan op te stellen.

2.1.1. Lijst van activiteiten en verantwoordelijkheden

Het secretariaat legde eind 2000 een ontwerp van een lijst met acties uit het Plan neer en vroeg alle leden om deze lijst grondig na te kijken en hun opmerkingen te formuleren. De verschillende ICDO-leden dienden eveneens te vermelden of zij ten aanzien van deze acties al dan niet als hoofdverantwoordelijke of als betrokkene dienden beschouwd te worden. Na de reactie van het merendeel van de leden, stelde het secretariaat in het voorjaar een knelpuntennota op met vermelding van de acties met geen of meerdere hoofdverantwoordelijken. Gezien de omvang van de lijst (meer dan 500 acties), werd uiteindelijk in april beslist om een gedetailleerde bespreking van de lijst te organiseren op basis van de zeven thematische werkgroepen die ook het (voor-)ontwerp van Plan hebben voorbereid in 2000. Dit betroffen respectievelijk werkgroep 1. "Productie en consumptie" (voorzitter: M. De Win); werkgroep 2a. "armoede, schuldenlast, milieugezondheid" (voorzitster: D. De Brucq); 2b. "grote sociale groepen" (voorzitter: N. Dery); werkgroep 3. "landbouw, marien milieu, biodiversiteit" (voorzitter J. Carmeliet); werkgroep 4. "energie, atmosfeer" (voorzitter F. Sonck); werkgroep 5. "mobiliteit" (voorzitter: P. Tielemans); werkgroep 6. "internationale politiek" (voorzitster: R. Van De Putte); werkgroep 7. "fiscaliteit, wetenschapsbeleid, infor-

---

matie, richtlijnen" (voorzitster: N. Henry). J. Verschooten en J. Pichel verzorgden het secretariaat van deze vergaderingen, waaraan ook enkele leden van de TFSD deelnamen. Tussen 14 en 30 mei grepen deze werkgroepvergaderingen plaats, waarna de lijst uiteindelijk werd afgesloten. Belangrijke discussiepunten betroffen vooral de werk- en bevoegdheidsverdeling binnen het consumptie- en productiebeleid, de mobiliteitsproblematiek en, in algemene zin, internationale en fiscale aspecten. Eind juni was de lijst beschikbaar in beide werktalen van de Commissie.

Tijdens deze bespreking werd ook door sommige vertegenwoordigers van de gewesten en gemeenschappen aangeboden om te onderzoeken hoe zij op een actieve manier konden deelnemen worden aan het samenstellen van de lijst met acties en verantwoordelijkheden, het invullen van de fiches en het spijzen van de databank met gewest- en gemeenschapsacties. De ICDO verwelkomde dit initiatief, maar vroeg de betrokkenen even geduld uit te oefenen tot een eerste federale inventarisatie kon afgesloten worden, met eventuele kinderziektes kon worden afgerekend en hierover met alle gewesten en gemeenschappen duidelijke afspraken konden gemaakt worden (zie hoger ontbreken twee van de zes vertegenwoordigers en beschikken twee andere voorlopig niet over een formele aanstelling).

2.1.2. Fiches

De lijst met acties werd opgesteld om vervolgens de uitvoering van het Plan te kunnen opvolgen op basis van fiches die ingevuld worden door de hoofverantwoordelijke voor elke actie. Gezien de grote hoeveelheid acties leek het van bij de aanvang aangewezen om een elektronische databank te creëren waarbinnen de fiches konden verzameld en ondervraagd worden. Een eerste ontwerp van fiche werd reeds in december 2000 opgesteld en voorgelegd. De fiche omvat twee delen: een eerste luik met gegevens van blijvende aard (bevoegde dienst, contactpersoon, classificatie maatregelen, ...), en een tweede deel met jaarlijks te actualiseren gegevens (gevraagde, bekomen en gebruikte kredieten, inzet van personeel, stand van uitvoering). Een eerste ontwerp van elektronische fiche, ontworpen door de informatica-equipe van het FPB, ging in april in testfase. De uiteindelijke fiches werden begin juli elektronisch aan alle leden bezorgd in het Nederlands en het Frans. Op de vergadering van 25 juni 2001 engageerden alle leden zich ertoe om te proberen vóór 31 oktober de fiches ingevuld terug te zenden aan het secretariaat.

Op 5 november waren 91 fiches beschikbaar, op 4 december was het aantal opgelopen tot 130 van de 521 fiches. Op 1 maart 2002, vier maanden na de vooropgestelde inleveringstermijn, bedroeg het aantal ingezonden fiches 238.

De fiche-oefening confronteerde de ICDO met belangrijke problemen:

- het gebrek aan networking binnen de verschillende ministeries,
- het gebrek aan informatie binnen de verschillende diensten met betrekking tot wetgevende initiatieven, budgettaire besluitvorming,...
- de weigering binnen bepaalde diensten om enige prioriteit/aandacht toe te kennen aan het invullen van de fiches.

Deze factoren leiden zeker niet tot het vergemakkelijken van de taken van de ICDO-leden. Anderzijds leidde de oefening binnen een aantal departementen tot de creatie van een permanent netwerk en zal het ICDO-secretariaat, wanneer het hiertoe de nodige middelen kan verwerven, effectief zelf een grotere inspanning leveren op vlak van informatieverzameling, -organisatie, en -verspreiding.

2.2. RAPPORTEN EN ADVIEZEN

De ICDO publiceerde in 2001 haar activiteitenrapport 2000 en de rapporten van de leden. Op 17 september 2001 werd ook een advies uitgebracht betreffende het werkdocument ter voorbereiding van het indicatief tienjarenplan van de bevoorrading in aardgas van België, opgesteld door de CREG.

2.2.1. Activiteitenrapport 2000

Een eerste ontwerp van ICDO-rapport werd voorgelegd aan de plenaire vergadering van 5 maart. Op 26 maart werd de definitieve tekst, mits enkele nog aan te brengen aanpassingen, goedgekeurd.

Voor de rapporten van de leden werd in februari een consensus bereikt om het rapport 2000, het jaar waarin het eerste Plan werd goedgekeurd, eerder beperkt te houden. Er werd beslist dat elk lid op een tweetal bladzijden een overzicht zou geven van eventuele acties die reeds in 2000 plaatsvonden en van wat tijdens de volgende jaren van de Planperiode (2000-2004) zou dienen te gebeuren.

De rapporten (ICDO en -leden) werden uiteindelijk slechts begin mei afgesloten en wegens problemen met de drukkerij pas op 21 juni rondgezonden. Ook toen ontbraken nog steeds de rapporten van de vertegenwoordigers van de Minister van Begroting, Maatschappelijke Integratie en Sociale Economie en van de vertegenwoordiger van de Minister van Telecommunicatie, Overheidsbedrijven en Participaties.

2.2.2. Advies betreffende het indicatief tienjarenplan van de Belgische aardgasbevoorrading

Op 13 juli 2001 zond de CREG aan het secretariaat van de ICDO een kopie van haar werkdocument ter voorbereiding van het indicatief tienjarenplan van de bevoorrading in aardgas van België. De ICDO werd in een begeleidend schrijven uitgenodigd om over dit werkdocument "zo spoedig mogelijk en uiterlijk tegen 5 september 2001" een advies uit te brengen.

Met de hulp van de Administratie voor Energie, Ministerie van Economische Zaken, en de dienst Studie en Coördinatie van de Federale diensten voor het Leefmilieu bereidde het secretariaat een ontwerp van advies voor. Na een schriftelijke goedkeuringsprocedure kon het advies op 17 september voorgelegd worden aan de CREG.

Het besluit van het advies (zie bijlage 2) bevat volgende algemene opmerkingen:

"In algemene zin acht de ICDO het voorliggende werkdocument een eerste waardevolle bijdrage tot de invulling van het nieuwe kader waarbinnen de geliberaliseerde aardgasmarkt zich in de toekomst in België zal ontwikkelen. De ICDO spreekt eveneens de hoop uit dat de tienjarenplannen zich in de toekomst, ter gelegenheid van de in het vooruitzicht gestelde actualiseringen, verder zullen ontwikkelen tot een ruimer kader waarbinnen de nodige aandacht zal verleend worden aan de integratie van institutionele, sociale en ecologische elementen binnen de bestaande, eerder technico/economische gerichte aanpak.

Algemeen dient meer duidelijkheid gecreëerd te worden met betrekking tot de concrete invulling van de wetgeving:

- Een uit te klaren element dat de ICDO rechtstreeks aanbelangt betreft het statuut van dit advies. De Wet voorziet immers niet zozeer dat de ICDO adviseert over het indicatieve plan zelf, maar dat het indicatieve plan door de CREG wordt opgesteld *na raadpleging* van de ICDO.
- Zeer belangrijk voor de uitvoerbaarheid van het plan, is ook dat het plan concrete acties aangeeft en dat een procedure wordt ontwikkeld voor de evaluatie en bijsturing van het plan.

2.3. WERKGROEPEN

Nadat de activiteiten in 2000 en het voorjaar 2001 vooral gericht waren op het opstellen van het Plan en het organiseren van de opvolging ervan, werd vanaf midden 2001, parallel aan de hernieuwing van het mandaat van ongeveer de helft van de leden en de versterking van het ICDO-secretariaat, de lancering van een aantal interdepartementale werkgroepen opgenomen.

Gezien het Belgische voorzitterschap van de EU echter vele ICDO-leden belastte met tijdelijke en specifieke opdrachten, werd het najaar vooral gebruikt om de basis te leggen voor een werking die vanaf 2002 effectief van start kon gaan.

2.3.1. Werkgroep "Greening"

De ICDO-werkgroep "greening" is de enige die sinds haar oprichting in 1998 een permanente activiteit tentoon spreidde.

Zij vergaderde zes maal in 2001. De werkgroep boog zich over de opstelling van boordtabellen zoals voorzien in § 155 van het federaal Plan inzake duurzame ontwikkeling 2000-2004. Deze tabellen werden opgesteld in samenwerking met J. Y. Marion van het Institut Eco-Conseil en experts van de Regie der Gebouwen en Landsverdediging. Deze tabellen werden ter beschikking gesteld van de leden van de federale contactgroep voor milieubeheer (zie verder). Ze bevatten een identificatielink voor gebouwen, de water- en energieconsumptie: verwarming/verlichting (met respectievelijk als objectieven in het Plan voor 2000-2004: -6m^3 water per ambtenaar en -10% energie).

De werkgroep lag ook mede aan de basis van het federale milieucharter. Het voorontwerp van dit charter, dat nauw aanleunt bij het Brusselse Milieucharter,

werd opgesteld door M. Smeets, verantwoordelijke van de coördinatieceel voor het leefmilieu van het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu (MSZVGL). Het voorontwerp werd goedgekeurd door de werkgroep en voor finalisering overgemaakt aan de Staatssecretaris voor duurzame ontwikkeling, O. Deleuze. Het charter werd voorgelegd aan en goedgekeurd door de minister-raad in juli 2001.

De werkgroep verzorgde de opvolging van de oprichting van de federale contactgroep voor milieubeheer en de aanstelling van eco-recycleerders, aangeworven door MSZVGL in het kader van het 'Rosettaplan'. Sinds oktober 2001 volgden 22 jonge eco-recycleerders een opleiding. Zij werden in de federale ministeries aangesteld voor de te Brussel gelegen gebouwen (zie ook rapporten van de leden).

De werkgroep werd ook betrokken bij milieuclausules. In het kader van de Europese regelgeving inzake overheidsopdrachten werden, in overleg met de dienst Overheidsopdrachten van de Diensten van de Eerste Minister en met Landsverdediging, nota's bezorgd aan de bevoegde instanties om de Belgische positie betreffende "groene aankopen" te definiëren. Tevens werd het redactieproces opgevolgd van de federale omzendbrief inzake de aankoop van producten die milieuvriendelijk zijn en in menswaardige omstandigheden geproduceerd werden (cf. § 158 van het Plan). De werkgroep heeft zich hier samen met D. Smessaert, lid van het kabinet van de Staatssecretaris voor duurzame ontwikkeling over gebogen. De omzendbrief, die betrekking heeft op een aantal basisproducten (waaronder bv. papier) zal in de loop van 2002 gefinaliseerd worden. Twee leden van de werkgroep zullen ook de voorziene 'handleiding' opstellen.

De werkgroep nam ook de invulling op zich van de geïnformatiseerde fiches betreffende greening-acties voorzien in het Plan. De betrokken fiches werden verdeeld over de betrokken leden, maar zullen niet alle kunnen ingevuld worden bij gebrek aan een heldere definitie van de betrokken actoren.

Ten slotte wordt momenteel, tezamen met het ICDO-secretariaat, onderzocht hoe op de ICDO-website een milieuzorgrubriek kan georganiseerd worden (federale milieucharter, lijst van de federale milieuverantwoordelijken, audits, woordenlijst, rapporten van de coördinatieceel,...).

2.3.2. Werkgroep "Broeikasgasscenario's"

De werkgroep "broeikasgasscenario's" werd in het najaar 2001 opgericht op vraag van Staatssecretaris O. Deleuze. De interkabinettenwerkgroep klimaat, opgericht door de uitgebreide Interministeriële Conferentie Leefmilieu (= de permanente leden van de Interministeriële Conferentie Leefmilieu, cf. het Samenwerkingsakkoord d.d. 5 april 1995 inzake het internationaal milieubeleid, uitgebreid met de Eerste Minister, de gewestelijke minister-presidenten, de federale minister van begroting, de ministers belast met energie, transport, fiscaliteit, ontwikkelingssamenwerking en de gewestelijke ministers van economie) had de oprichting van een dergelijke ICDO-werkgroep voorgesteld.

In een schrijven van de heer L. Barbé, kabinetschef van de Staatssecretaris O. Deleuze, wordt de opdracht van deze werkgroep als volgt omschreven:

"Er is afgesproken dat deze werkgroep *in eerste instantie* zou moeten nagaan welke methodologie voor de berekening van emissiescenario's van broeikasgassen voor België er in het Nationaal Klimaatplan kan worden opgenomen en desgevolgens aan de Europese Commissie zal gerapporteerd worden. Gezien het zeer korte tijdsperspectief (2-3 weken) is iedereen zich ervan bewust dat men hier op bestaande methodes moet terugvallen. ...

In tweede instantie dient een oplossing te worden gezocht bruikbaar op langere termijn, rekeninghoudend met alle broeikasgassen. Het is tevens gewenst dat deze oplossing, of een afgeleide ervan, eveneens bruikbaar zou zijn om de lastenverdeling van het Kyoto-objectief (-7,5 %) tussen de gewesten te berekenen. Een eerste resultaat zou hier tegen oktober 2002 moeten beschikbaar zijn, conform de jaarlijkse actualisatie van het Nationaal Klimaatplan. Deze werkgroep wordt gevraagd op regelmatige tijdstippen te rapporteren aan de interkabinettenwerkgroep klimaat en vice-versa."

De werkgroep kwam onder het voorzitterschap van de heer F. Sonck een eerste maal samen op 25 oktober en vergaderde vervolgens op 8 november, 13 november en 26 november. Deze werkgroep omvatte naast federale vertegenwoordigers van de Diensten van het Leefmilieu, de Energieadministratie, DWTC, FPB, de ministeries van landbouw en financiën, ook vertegenwoordigers van de gewesten.

De werkgroep boog zich tijdens de vergaderingen over het gebruik van computermodellen en broeikasgasscenario's in het Belgische Nationale Klimaatplan, woog de bestaande modellen tegen mekaar af, besprak de resultaten van een nieuwe studie FPB-ECONOTEC en bereikte een globaal akkoord betreffende de in de Nationale Mededelingen te vermelden scenario's (tijdshorizon 2010 en 2020).

2.3.3. Werkgroep "Geïntegreerd productbeleid"

Paragraaf 133 van het Plan stelde de oprichting van een ICDO-werkgroep "wijziging van de consumptiepatronen" in het vooruitzicht. Deze werkgroep zou bijgestaan worden door meerdere technische cellen waaronder een cel "productbeleid". Paragraaf 147 van het Plan verwijst ter zake eveneens naar een "Richtplan Producten" dat binnen de Federale Diensten van het Leefmilieu werd voorbereid ter uitvoering van de wet van 12 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid. Dit Richtplan zou, nog steeds volgens het Plan, voorgesteld worden tegen eind september 2001.

Tijdens de hogervermelde bespreking van de lijst met acties en verantwoordelijkheden binnen thematische werkgroepen (zie 2.1.1) kwamen ook deze paragrafen aan bod. De heer De Win stelde daar voor om contact op te nemen met de stuurgroep "duurzame productie- en consumptiewijzen" van het Coördinatiecomité voor het Internationaal Milieubeleid (CCIM) waarbinnen met de betrokken federale departementen én vertegenwoordigers van de gewesten en gemeenschappen nog steeds gewerkt werd aan hogervermeld Richtplan Producten.

Tijdens de daaropvolgende weken organiseerde de heer De Win effectief een ontmoeting tussen het ICDO-secretariaat en de voorzitter en secretaris van de CCIM-stuurgroep, waar een akkoord bereikt werd voor een nauwe samenwerking, die op de ICDO-vergadering van 25 juni 2001 bekrachtigd werd.

De stuurgroep "duurzame productie- en consumptiewijzen" die binnen het CCIM onder meer belast is met de voorbereiding van het Richtplan geïntegreerd productbeleid ontving en aanvaardde aldus ook de ICDO-opdracht voor het uittekenen van de acties betreffende de consumptie- en productiewijzen, zoals voorzien in het Plan, in het bijzonder deze met betrekking tot het productbeleid. Mevrouw J. Pichel werd als ICDO-vertegenwoordigster opgenomen binnen de stuurgroep.

In 2001 vergaderde de stuurgroep op regelmatige tijdstippen. Hierbij boog ze zich onder meer over de raadpleging van de betrokken federale ministeries en de gewesten aangaande het voorontwerp van Richtplan binnen de grote lijnen van het productbeleid ontwikkeld door de Dienst productbeleid van de Federale Diensten voor het Leefmilieu. Deze consultatie zal ook nog tijdens de volgende maanden voortgezet worden.

Terzelfder tijd zal deze werkgroep, via de vertegenwoordigers van de betrokken departementen ook waken over de samenhang met het productbeleid dat niet stoelt op milieubeleid, maar samenhangt met voedselveiligheid, chemische producten, de bescherming van werknemers en consumenten en andere aspecten, zoals vermeld in het Plan in algemene zin (§ 83-110), op vlak van informatie, opvoeding en sensibilisering (§ 111-133) of het consumptiegedrag van de overheidsadministraties (§ 148-162).

2.3.4. Werkgroep "Uitvoeringsbesluiten wet 5 mei 1997"

Met een brief van 9 mei 2001 nodigde Staatssecretaris O. Deleuze de ICDO uit om hem een voorontwerp van geïntegreerd uitvoeringsbesluit (KB/MB) voor te leggen betreffende de verspreiding van het federale rapport en Plan evenals de organisatie van toekomstige raadplegingen van de bevolking en het hiermee verbonden begeleidingscomité (samenstelling, opdracht,...) in uitvoering van de artikelen 4, 2°, 5, 3° en 8 van de wet van 5 mei 1997. Bovendien vroeg hij de ICDO eveneens een scenario op te stellen voor de volgende raadpleging tezamen met het ontwerp van de begroting noodzakelijk voor de concrete uitvoering van deze besluiten (bv. voor een externe hulp bij het hertalen of bij het opstellen van de teksten).

Op de bureauvergadering van 11 juni werd positief gereageerd op dit verzoek. Ook het bureau onderschreef de nood om een kader uit te schrijven voor deze uitvoeringsbesluiten gebaseerd op:

1. de evaluatie van de ervaring met de raadpleging van voorjaar 2000,
2. de Belgische eigenheid (onder meer drietaligheid),
3. het aanwijzen van "best practices" binnen de ervaringen met consultaties in België (federaal, maar ook binnen de gewesten en/of gemeenschappen),
4. een band te leggen met alle overige processen binnen de wet van 1997.

De concrete juridische vertaling zou eventueel wel moeten uitbesteed worden.

Ondertussen had binnen de DWTC het algemeen begeleidingscomité van het Plan voor wetenschappelijke ondersteuning van een beleid gericht op duurzame ontwikkeling (PODO I) tijdens haar vergadering van 2 maart 2001 echter ook een onderzoeksproject betreffende "de participatie van het publiek aan besluitvormingsprocessen" goedgekeurd. Dit project zal "de verschillende modellen van publieke participatie aan besluitvormingsprocessen bestuderen en een aantal van de recent in België georganiseerde "raadplegingen van de bevolking" en "publieke enquêtes" analyseren. Doel is een reeks aanbevelingen te formuleren voor toekomstige initiatieven inzake participatie van het publiek aan besluitvormingsprocessen" (Notulen PLEN/01/PV-1 van hogervermeld algemeen begeleidingscomité, p. 3).

Het leek het bureau wenselijk om binnen het voorstel aan de Staatssecretaris maximaal gebruik te maken van de resultaten van dit onderzoek. Het bureau stelde dan ook aan de plenaire vergadering voor om positief in te gaan op de vraag van de Staatssecretaris, maar in het antwoord ook te wijzen op het lopende onderzoek waarvan we graag de eerste resultaten zouden afwachten. De plenaire vergadering onderschreef deze visie. Ook de Staatssecretaris toonde in zijn antwoord op de ICDO-brief begrip voor dit standpunt. Hij sprak evenwel de wens uit om in het voorjaar 2002 over de ICDO-voorstellen te kunnen beschikken.

Eind december werd door mevrouw N. Henry een eerste ontmoeting georganiseerd tussen de twee bij het PODO-onderzoek betrokken équipes (de Groupe d'Etude Habitat-Territoire GEHAT-ULB en het Studiecentrum Technologie, Energie, Milieu STEM-UFSIA-RUCA) en het ICDO-secretariaat. Beide onderzoeksteams engageerden zich om midden februari 2002 aan het ICDO-secretariaat een nota te bezorgen die, weliswaar vooruitlopend op het onderzoek en de resultaten ervan, aanknopingspunten zou leveren waarop het secretariaat vervolgens een eerste voorstel kan baseren.

Binnen de ICDO werd in het najaar eveneens beslist dat het bureau, aangevuld met alle hierin geïnteresseerde leden, de werkgroep zou vormen die uiteindelijk het voorstel aan de plenaire vergadering zou formuleren. Deze activiteiten zullen aangevat worden na het finaliseren van voorliggend activiteitenrapport.

2.3.5. Werkgroep "Indicatoren"

Paragraaf 642 van het Plan stelt dat de ICDO de coördinatie op zich moet nemen van de verschillende acties die rond indicatoren in het Plan vermeld worden. In dit kader wordt concreet de oprichting van een werkgroep in het vooruitzicht gesteld waarbinnen federale en regionale diensten zouden samenwerken.

Tijdens het bespreken van deze acties binnen de hogervermelde thematische werkgroepen (zie 2.1.1) wees mevrouw N. Henry op het voornemen van de Federale Diensten voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele aangelegenheden (DWTC) om binnen het kader van de Plannen ter wetenschappelijke ondersteuning van een beleid gericht op duurzame ontwikkeling (zie onder meer de vroegere rapporten van de ICDO-leden, rapport van mevrouw N. Henry, ondervoorzitster, vertegenwoordigster van de minister van wetenschappelijk onderzoek) het in paragraaf 639 van het Plan voorziene overlegplatform

tussen overheid, onderzoekers en het betrokken publiek op te richten en te financieren. Dit overlegplatform dat een vertegenwoordiger van het federale niveau en elk van de drie gewesten zou omvatten, zou een aantal van de in het Plan voorziene taken op zich kunnen nemen en zou bovendien vanuit de dienstverlenende opdracht die het platform zou krijgen, na een inlooperperiode, effectief de uitbouw van DO-indicatoren binnen de verschillende federale ministeries methodologisch kunnen ondersteunen. In functie van deze mededeling werd het opstarten van het indicatorenproject effectief uitgesteld in afwachting van het functioneren van dit DWTC-overlegplatform.

Naar het jaareinde toe werd dan, in overleg met DWTC, een contact georganiseerd tussen het federale lid van dit platform, de heer S. Storme, de TFSD-experte mevrouw N. Zuinen en het ICDO-secretariaat. Deze vergadering leidde tot concrete afspraken die op de ICDO-vergadering van 28 januari 2002 werden bekrachtigd.

Volgens deze afspraken zal het platform ten behoeve van de ICDO-leden een methodologische nota opstellen die midden maart op een plenaire ICDO-vergadering zal besproken worden. Op basis van deze nota zal tijdens de volgende maanden binnen een ICDO-werkgroep, met steun van het platform, de expertise van de TFSD en de praktische ondersteuning van het ICDO-secretariaat een indicatorenproject gerealiseerd worden voor een viertal pilootdepartementen. Op basis van deze concrete ervaring zal de werkgroep vervolgens een draaiboek opstellen met "best practices" op basis waarvan vervolgens ook de overige federale departementen zullen uitgenodigd worden om deze oefening te ondernemen. Prioritair zal aandacht besteed worden aan de concretisering van de inhoudelijke aspecten van de opdrachten zoals voorzien in paragraaf 640 van het Plan, met name:

"- aanstelling, in functie van de noden, van ten minste één ambtenaar per departement of dienst die instaat voor het samenbrengen van indicatoren voor duurzame ontwikkeling, en toewijzing van de nodige middelen hiervoor. De taak van deze ambtenaren bestaat uit het aanmoedigen van de productie en opvolging van adequate indicatoren voor de controle van de interne en externe activiteiten van het departement inzake duurzame ontwikkeling. Die indicatoren zouden opgenomen moeten worden in de jaarlijkse, algemene beleidsnota's. De ambtenaren in kwestie zouden onder andere belast worden met het volgen van de indicatoren die in het federaal Plan inzake duurzame ontwikkeling voorgesteld zijn. Ook moeten ze, indien nodig, de mechanismen voor dataverzameling opzetten voor de constructie van die indicatoren. Hun werk zou ondersteund moeten worden door programma's voor wetenschappelijk onderzoek overeenkomstig de noden van de besluitvorming en gevoerd moeten worden in omstandigheden die de transparantie van het proces verzekeren".

2.3.6. Diverse werkgroepen

2.3.6.1. Biodiversiteit en marien milieu

Paragrafen 345 en 378 van het Plan stellen de oprichting van een ICDO-werkgroep biodiversiteit en marien milieu in het vooruitzicht.

Ons baserend op de goede samenwerking die ondertussen tot stand was gebracht met de CCIM-stuurgroep duurzame productie- en consumptiewijzen, vroeg de

---

ICDO de heer De Win om te onderzoeken of een gelijkaardige samenwerking eveneens mogelijk zou zijn met de CCIM-werkgroepen "biodiversiteit" en "marien milieu".

Gezien de vele bijkomende activiteiten die het Belgische EU-voorzitterschap oplegde aan deze werkgroepen en hun voorzitters, kon pas begin 2002 een eerste formeel gesprek georganiseerd worden. Tijdens dit gesprek verklaarden zowel professor Van Goethem (voorzitter CCIM-werkgroep biodiversiteit) als professor Pichot (voorzitter CCIM-werkgroep marien milieu) zich voorstander van een samenwerking binnen het kader van de bestaande CCIM-werkgroepen eerder dan van het oprichten van een nieuwe uitsluitend federale ICDO-werkgroep.

Met beide voorzitters zijn ondertussen gesprekken gestart om een concrete invulling te geven aan dit samenwerkingsverband via een ICDO-vertegenwoordiging in de stuurgroep, de opstelling van een werkprogramma, de organisatie van een regelmatige verslaggeving,...

2.3.6.2. Duurzame-ontwikkelingseffectbeoordeling (DOEB)

Het Plan stelt in paragraaf 643 en volgende de algemene invoering van een duurzame-ontwikkelingseffectbeoordeling in het vooruitzicht. Deze DOEB is "een methode voor het bestuderen door de administratie van mogelijke effecten (sociaal, economisch en ecologisch) van een voorgesteld beleid vooraleer de uiteindelijke beslissing genomen wordt, en bevat eventueel voorstellen van alternatieven" (FPDO, § 643). Deze DOEB bevindt zich voorlopig evenwel nog in de conceptfase. Vandaar dat het Plan in § 665 voorstelt dat "de ICDO via een multidisciplinaire werkgroep de methode van DOEB verder zal uitwerken".

Het was van bij de aanvang duidelijk dat, hoe essentieel deze uitwerking ook is, deze uiteindelijk slechts kan starten na een grondige wetenschappelijke voorstudie die op het moment van het uitschrijven van het Plan ontbrak... en nog steeds ontbreekt. Noch binnen de schaarse middelen van het ICDO-secretariaat, noch binnen de ondertussen druk bevroegde capaciteit van de TFSD-FPB konden ondertussen de noodzakelijke middelen vrijgemaakt worden om de wetenschappelijke basis te leggen voor het verder ontwikkelen en concretiseren van deze methodologie. Tijdens de ICDO-vergadering van 4 december 2001 zorgde mevrouw N. Henry, DWTC, evenwel voor een doorbraak terzake, door zich bereid te verklaren om binnen het kader van het tweede Plan ter wetenschappelijke ondersteuning van een beleid gericht op duurzame ontwikkeling, (PODO II) voor te stellen begin 2002 een oproep te lanceren voor een wetenschappelijke studie over de duurzame ontwikkelingseffectbeoordeling. Zodra de resultaten hiervan beschikbaar zijn, zal hogervermelde werkgroep opgestart worden.

2.3.6.3. Internationale samenwerking

Tijdens de consultatie rond het voorontwerp van federaal Plan werden vanuit de NGO-wereld vele voorstellen geformuleerd om het buitenlandse beleid in algemene zin te heroriënteren. Begrippen als "fair trade" en "ecologische schuld" namen hierbij een belangrijke plaats in.

Bij het verwerken van deze elementen van de raadpleging moest de ICDO echter vaststellen dat deze begrippen niet steeds een welomlijnde inhoud hadden en

zich ook niet eenvoudig lieten operationaliseren op het beleidsniveau. Het Plan beperkte zich in deze gevallen dan ook meermaals tot het voornemen om deze begrippen en eventuele praktische beleidstoepassingen ervan te onderzoeken.

Met de komst van de heer J. Reynaers (indiensttreding op het ICDO-secretariaat op 1 januari 2002) wordt nu de mogelijkheid geboden om met de ondersteuning van het ICDO-secretariaat deze en andere internationale thema's beter op te volgen en een bijdrage te leveren tot de verdere concretisering ervan.

Tevens zal aansluiting gezocht worden met de in 2000 opgerichte Interdepartementale Werkgroep Ontwikkelingssamenwerking (zie rapporten 2000 van de ICDO-leden, rapport van mevrouw R. Van de Putte, ondervoorzitster, vertegenwoordigster van de Staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking).

2.3.6.4. Adviesraden

Het Plan stelt in paragraaf 673 dat "in de eerste planperiode (2000-2004) een overzicht zal gemaakt worden van de bestaande adviesraden met hun samenstelling, mandaat en werkingsvoorwaarden". Terzelfder tijd dienen de samenstelling en taken van adviesraden in algemene zin herdacht en beter afgebakend te worden. Beide pistes moeten, volgens het Plan, leiden tot concrete voorstellen, gevolgd door de nodige richtlijnen en wetgeving.

Staatssecretaris O. Deleuze schreef in het kader van deze actie in het voorjaar 2001 al zijn federale collega's aan met de vraag om hem de nodige gegevens voor bovenstaande inventarisatie te bezorgen.

In het najaar bezorgde het kabinet de resultaten van deze bevraging aan het ICDO-secretariaat. Op basis van de zeer uiteenlopende informatie die alzo werd bekomen (gaande van korte, synthetische teksten tot allesomvattende jaarverslagen van bepaalde ministeries) stelde het secretariaat ondertussen een inventaris samen, die gezien de zeer ongelijke respons vanuit de verschillende ministeries ook zeer onvolledig is. Tijdens de bespreking van het werkprogramma in het najaar 2001 werd in het kader van een efficiënte aanwending van de zeer schaarse middelen waarover het ICDO-secretariaat op dat ogenblik beschikte, aan deze opdracht evenwel geen prioriteit toegekend waardoor het voortzetten van dit project slechts zal hervat worden wanneer hiertoe de nodige middelen voorhanden zijn.

2.3.6.5. Sociale werkgroep

De ICDO hernam in 2001 het voornemen om, zoals bij de start in 1998, een werkgroep op te starten rond sociale problemen. Ook het Plan stelt de creatie van een ICDO-werkgroep "armoede" in het vooruitzicht (FPDO § 218 en 238).

Deze ICDO-werkgroep "armoede" zou, in samenwerking met de diensten betrokken bij het samenwerkingsakkoord op vlak van armoede, toezien op de realisatie van het Plan en zich laten bijstaan door enkele technische cellen. Eén van die cellen zou zich bezighouden met "de ontwikkeling van een macro-socio-economisch beleidsinstrument om na te gaan of een genomen maatregel bijdraagt tot de vermindering van de armoede" (FPDO § 218). Een andere cel zou zich bezighouden met de problematiek van overmatige schuldenlast (FPDO § 238). Het Plan stelt ten

---

slotte voorop dat de oprichting van deze werkgroep moet ingepast worden in de andere initiatieven op dit terrein.

Mevrouw D. De Brucq kreeg tijdens de ICDO-vergadering van 5 november 2001 de opdracht om, in overleg met de departementale werkgroep die zij bijeenbracht om de planfiches in te vullen, te onderzoeken of een voldoende draagvlak kan gevonden worden om effectief een interdepartementale werkgroep op te starten rond bepaalde goed afgebakende thema's die nog niet op een afdoende wijze binnen andere overleg- en coördinatieorganen aan bod komen.

2.4. INFORMATIEDOORSTROMING - VORMING

Van bij haar oprichting heeft de ICDO zich steeds voorgenomen om naar best vermogen voor haar leden ook een draaischijf en verdeelpunt van informatie te vormen. In dit kader werden ook in de loop van 2001 meerdere belangrijke DO-documenten verspreid en al dan niet in aanwezigheid van experts-niet-ICDO-leden besproken.

2.4.1. Federaal plan ter bestrijding van verzuring en troposferische ozon 2000-2003

Tijdens de plenaire vergadering van 12 februari 2001 werd mevrouw K. Roggen van de Federale Diensten voor het Leefmilieu uitgenodigd om toelichting te verstrekken bij het Federale Ozonplan waarvan zij de opvolging coördineerde. In dit kader contacteerde zij begin 2001 het ICDO-secretariaat en vroeg zij de medewerking van de ICDO-leden uit de bij het Ozonplan betrokken departementen. Mevrouw Roggen verstrekte bij deze gelegenheid toelichting bij het op 31 mei 2000 door de Ministerraad goedgekeurde Plan. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het Plan werd toegewezen aan de betrokken departementen (Buitenlandse Zaken, Verkeer, Energie, Landbouw, Financiën, Wetenschappelijk onderzoek en Leefmilieu), die hierover jaarlijks via hun ICDO-vertegenwoordiger rapporteren. De coördinatie van deze rapporten werd toevertrouwd aan de Federale Diensten voor het Leefmilieu die elk jaar in april een stand van zaken voorleggen aan de Ministerraad. Deze rapportering werd in 2001 tot een goed einde gebracht en is ondertussen ook voor 2002 lopende.

2.4.2. Nationale omgevingsfactoren: Copernicus, herziening wet 5 mei 1997, het Belgische EU-voorzitterschap

Tijdens de plenaire vergaderingen van 12 februari en 5 maart 2001 greep een gedachtenwisseling plaats over een aantal nationale omgevingsfactoren met respectievelijk de heer M. Pallemarts, adjunct-kabinetschef van Staatssecretaris Deleuze en de Staatssecretaris zelf.

Beide sprekers gaven toelichting bij de grote krachtlijnen van het Copernicusproject, zoals vastgelegd in het koninklijk besluit van 6 november 2000 (Belgisch Staatsblad 18 november 2000), waarbij de oprichting van federale en programmatorische overheidsdiensten (FOD's en POD's) werd voorzien. Concreet voorziet het algemene organigram onder meer een Programmatorische Overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling (PODDO), aangehecht aan het Ministerie van Economische Zaken dat een federale overheidsdienst zou worden. Het kabinet werkt

ondertussen aan de voorbereiding van de oprichting van de PODDO (begrotingsvoorstellen, personeelskader, taakomschrijving,...). De concrete invulling van de PODDO zou zich eveneens inschrijven in de eventuele herziening van de wet van 5 mei 1997.

Zoals in het ICDO-rapport 2000 werd vermeld, voorzag de regering na de goedkeuring van het eerste federaal Plan inzake duurzame ontwikkeling een evaluatie (en eventueel een hieraan verbonden amendering) van de wet van 5 mei 1997 betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling. In het najaar 2000 zonden de ICDO en de Federale Raad Duurzame Ontwikkeling terzake trouwens adviezen in gebaseerd op hun ervaringen tijdens de eerste drie jaren dat de wet ondertussen in werking was. De door (het kabinet van) de Staatssecretaris voorgestelde wetswijziging vond later evenwel onvoldoende steun tijdens het voorbereidende interkabinettenoverleg.

Ten slotte lichtte de Staatssecretaris ook zijn prioriteiten betreffende het Belgische EU-voorzitterschap toe. Hierbij ging vooral aandacht naar:

1. de mogelijkheid om in navolging van de Top van Götesborg initiatieven te nemen betreffende indicatoren van duurzame ontwikkeling,
2. een omkadering te voorzien voor de liberalisering van de energiemarkten en
3. het welslagen van de internationale klimaatnegotiaties (COP's Bonn en Marrakesh).

2.4.3. Internationale omgevingsfactoren: UN, OESO, EU

Tijdens de plenaire vergadering van 25 juni 2001 werd een grondige bespreking gewijd aan een aantal belangrijke internationale duurzame-ontwikkelingsgebeurtenissen. U. Lenaerts (voormalig ICDO-vertegenwoordiger van het Vlaamse Gewest, maar, gezien zijn overstap naar het federale Ministerie van Buitenlandse Zaken, ondertussen ontslagnemend) leidde de Europese DO-strategie in en gaf toelichting bij de conclusies van de Europese Raad van Götesborg. L. Bas (vertegenwoordiger van het Vlaamse Gewest als plaatsvervanger van de heer Lenaerts) bracht verslag uit en gaf toelichting bij de ministeriële vergaderingen en OESO-forum van 14 tot 17 mei 2001 waarbij door de OESO niet alleen een DO-strategie bepaald werd, maar tevens een leefmilieustrategie en een ontwikkelings(hulp)strategie voor de 21ste eeuw werden goedgekeurd.

Mevrouw N. Gouzée (coördinatrice TFSD-FPB en Belgisch vertegenwoordiger bij de UN-CSD) gaf ten slotte toelichting bij de voorbereiding van de World Summit on Sustainable Development (Rio + 10) die in het najaar 2002 zal plaatsvinden in Johannesburg (Zuid-Afrika).

3. Besluiten

2001 was een scharnierjaar.

De eerder naar de buitenwereld gerichte werking van 2000 met de klemtoon op het bespreken en uitdragen van het (voorontwerp en ontwerp van) federaal Plan werd in 2001 omgebogen naar een eerder intern gericht gebeuren waarbij het grootste deel van de energie en middelen besteed werd aan het organiseren van de opvolging van alle in het Plan voorziene acties binnen alle hierbij betrokken departementen en diensten. De ICDO-leden investeerden in de opbouw van netwerken, de identificatie van contactpersonen in de betrokken diensten, het motiveren van collega's om, naast alle andere taken, toch ook de nodige aandacht te verlenen aan het invullen van de opvolgingsfiches en het voeden van de globale databank. Binnen vele departementen zal dit proces ook nog in 2002 meerdere maanden in beslag nemen.

Midden 2001 liepen de eerste mandaten van ICDO-leden ten einde. De hernieuwing van het merendeel van deze mandaten waarborgt het behoud van een belangrijke groep "pioniers" en zou de basis moeten leggen om tijdens de volgende jaren tot een uitdieping van de werkzaamheden te leiden. Eén van de hoofdproblemen hierbij blijft evenwel een gebrek aan tijd en middelen. De in het vooruitzicht gestelde versterking van het ICDO-secretariaat vormt op dit vlak een opportuniteit maar ook een bedreiging. Een opportuniteit gezien het secretariaat vermoedelijk een belangrijke rol zal kunnen spelen op vlak van verzameling, organisatie en verdeling van de (overvloedige) informatie en hierdoor een belangrijke hulp kan zijn voor de leden. Maar terzelfder tijd een bedreiging omdat het een groter aantal projecten en werkgroepen mogelijk maakt met het risico dat de ICDO-leden zelf gezien hun vele andere opdrachten, niet meer in staat zijn om volwaardig aan deze werking te participeren en het geheel te blijven overzien. In de mate dat het basiswerk binnen de verschillende ministeries tijdens de voorbije maanden effectief zorgde voor een netwerk van personen waarop het ICDO-lid voor zijn verschillende DO-opdrachten kan terugvallen zal de versterking van het secretariaat evenwel soepel kunnen opgevangen worden door een grotere respons en een meer omvangrijk draagvlak binnen de betrokken ministeries.

4. Bijlagen

4.1. BENOEMINGSBESLUITEN

4.1.1. KB 14.02.2001 tot vervanging van een ICDO-lid (BS 27.02.2001)

Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu

14 februari 2001. - Koninklijk besluit tot vervanging van een lid van de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling

(Belgisch Staatsblad 27 februari 2001).

ALBERT II, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

Gelet op de wet van 5 mei 1997 betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling, inzonderheid artikel 16;

Gelet op het koninklijk besluit van 8 augustus 1997 tot benoeming van de leden van de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling, gewijzigd door de koninklijke besluiten van 9 december 1998, 25 november 1999, 14 maart 2000, 24 juni 2000 en 7 november 2000;

Op de voordracht van Onze Vice-Eerste Minister en Minister van Mobiliteit en Vervoer en van Onze Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling, en op het advies van Onze in Raad vergaderde Ministers,

Hebben Wij besloten en besluiten Wij:

Artikel 1. Eervol ontslag als lid van de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling wordt verleend aan de heer Jan Morre, directeur bij het Ministerie van Financiën, Administratie van de begroting en de controle op de uitgaven.

Art. 2. De heer Stéphane Degros, adviseur-generaal bij de Administratie van de begroting en de controle op de uitgaven, wordt benoemd tot lid van de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling als vertegenwoordiger van de Minister van Begroting.

Art. 3. Onze Vice-Eerste Minister en Minister van Mobiliteit en Vervoer en Onze Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling zijn, ieder wat hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, 14 februari 2001.

ALBERT

Van Koningswege:

De Vice-Eerste Minister, Minister van Mobiliteit en Vervoer,
Mevr. I. DURANT

De Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling,
O. DELEUZE

4.1.2. KB 22.10.2001 houdende ontslag en benoeming van ICDO-leden (BS 22.11.2001)

Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu

22 oktober 2001. - Koninklijk besluit houdende ontslag en benoeming van leden van de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling

(Belgisch Staatsblad 22 november 2001).

ALBERT II, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

Gelet op de wet van 5 mei 1997 betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling, inzonderheid op artikel 16;

Gelet op het koninklijk besluit van 8 augustus 1997 tot benoeming van de leden van de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling, gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 9 december 1998, 25 november 1999, 14 maart 2000, 24 juni 2000, 7 november 2000 en 14 februari 2001;

Overwegende dat artikel 16, § 2, van de wet van 5 mei 1997 de duur van het mandaat van de leden van de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling op vier jaar vaststelt;

Op de voordracht van Onze Vice-Eerste Minister en Minister van Mobiliteit en Vervoer en Onze Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling en op het advies van Onze in Raad vergaderde Ministers,

Hebben Wij besloten en besluiten Wij:

Artikel 1. Worden benoemd tot lid van de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling van een termijn van vier jaar:

1. Als vertegenwoordiger van de Staatssecretaris voor Duurzame Ontwikkeling, de heer F. Sonck, directeur-generaal van de Energie-administratie, Ministerie van Economische Zaken.
2. Als vertegenwoordiger van de Minister van Economie en Wetenschappelijk onderzoek, Mevr. N. Henry, wetenschappelijk adviseur bij Federale Diensten voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele Aangelegenheden.
3. Als vertegenwoordiger van de Minister van Binnenlandse Zaken, de heer J. De Beenhouwer, eerste adviseur bij de Ministerie van Binnenlandse Zaken.
4. Als vertegenwoordiger van de Minister van Sociale Zaken en Pensioenen, Mevr. D. De Brucq, eerstaanwendend inspecteur bij de Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu.

5. Als vertegenwoordiger van de Minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de Openbare Besturen, de heer P. Drogart, adviseur bij de Ministerie van Openbaar Ambt.

6. Als vertegenwoordiger van de Minister van Mobiliteit en Vervoer, Mevr. V. Cnudde, adjunct-adviseur bij het generale Secretariaat van de Ministerie van Vervoer en Infrastructuur.

7. Als vertegenwoordiger van de Minister van Landsverdediging, de heer G. Verbeke, luitenant-kolonel bij de Generale Staf van de Krijgsmacht.

8. Als vertegenwoordiger van het Federale Planbureau, de heer J. Verschooten, commissaris-adjunct.

Art. 2. Eervol ontslag als lid van de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling wordt verleend aan de heer S. Degros, adviseur-generaal bij de Administratie van de begroting en de controle op de uitgaven.

Art. 3. De heer O. Ryckmans, adviseur bij de Administratie van de begroting en de controle op de uitgaven, wordt benoemd tot lid van de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling als vertegenwoordiger van de Minister van Begroting.

Art. 4. Eervol ontslag als expert bij de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling wordt verleend aan Mevr. C. Van Der Auwera, adjunct-adviseur bij de Administratie van de Begroting en de controle op de uitgaven.

Art. 5. De heer H. Hernalsteen, ingenieur bij het Bestuur voor het Landbouwbeleid van de Ministerie van Middenstand en Landbouw, wordt benoemd tot expert bij de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling.

Art. 6. Dit besluit heeft uitwerking met ingang van 8 september 2001.

Art. 7. Onze Vice-Eerste Minister en Minister van Mobiliteit en Vervoer en Onze Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling zijn, ieder wat hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, 22 oktober 2001.

ALBERT

Van Koningswege:

De Minister van Mobiliteit en Vervoer,
Mevr. I. DURANT

De Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling,
O. DELEUZE

4.2. ADVIES BETREFFENDE HET WERKDOCUMENT TER VOORBEREIDING VAN HET INDICATIEF TIENJARENPLAN VAN DE BEVOORRADING IN AARDGAS VAN BELGIË, OPGESTELD DOOR DE CREG

De wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de gasmarkt en het fiscaal statuut van de elektriciteitsproducenten voegt in het artikel 14 een nieuw artikel 15/13 toe aan de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen, dat luidt als volgt:

“Art.15/13. - § 1 De Commissie (bedoeld wordt ‘de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas’, afgekort CREG) stelt een indicatief plan van bevoorrading in aardgas vast in samenwerking met de Administratie voor Energie van het federale Ministerie van Economische Zaken en na raadpleging van representatieve organisaties van de gasondernemingen, het Federaal Planbureau, het Controlecomité, de Interdepartementale Commissie voor de duurzame ontwikkeling en de gewestregeringen. Dit plan is onderworpen aan de goedkeuring van de minister (‘de federale minister bevoegd voor Energie’).

Het indicatief plan is een tienjarenplan; het wordt om de drie jaar geactualiseerd voor de volgende tien jaar, en telkens wanneer onvoorziene marktontwikkelingen het vereisen, overeenkomstig de procedure bepaald in het eerste lid. Het wordt voor de eerste maal opgesteld twaalf maanden vanaf de inwerkingtreding van dit artikel.

§ 2. Het indicatief plan bevat de volgende elementen:

- 1° de schatting van de evolutie van de vraag naar aardgas op middellange en lange termijn;
- 2° de richtsnoeren inzake diversificatie van de bevoorravingsbronnen en de identificatie van de nieuwe behoeften inzake bevoorrading in aardgas;
- 3° een investeringsprogramma met het oog op het behoud en de ontwikkeling van de infrastructuur voor vervoer en opslag;
- 4° de criteria en de maatregelen betreffende de continuïteit van de bevoorrading.

Op 13 juli 2001 zond de CREG aan het secretariaat van de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling, verder ICDO genaamd, een kopie van een werkdocument ter voorbereiding van hogervermeld indicatief tienjarenplan met de vraag hierover ‘zo spoedig mogelijk en uiterlijk tegen 5 september 2001’ een advies uit te brengen.

Voorafgaande opmerking

In een inleiding tot het werkdocument wijst de CREG er op dat:

- de wettelijke termijn om het tienjarenplan op te stellen te kort is,
- het werkdocument van de bevoorradingsmiddelen in gas, cf. de wettelijke bepalingen, drie maanden voor het indicatief programma van de productiemiddelen voor elektriciteit werd opgesteld, wat gezien de band tussen beide verre van ideaal is, en

- het document eventueel kan te lijden hebben onder de moeilijke omstandigheden waarin het werd uitgewerkt' (zie p.6 van het werkdocument).

De ICDO wijst er graag op dat ook het opstellen van haar eerste advies betreffende een ontwerp van tienjarenplan van bevoorrading in aardgas een moeilijke operatie was. Het was immers niet alleen de eerste maal dat er een advies gevraagd werd over deze, voor de ICDO relatief nieuwe materie, maar de periode waarin het advies moest voorbereid worden viel ook samen met de 'traditionele' vakantieperiode, die bovendien voor meerdere leden ook al doorkruist werd met dringende voorbereidingen in het kader van activiteiten verbonden met het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie.

De 'adviesplicht' voorzien in de wet roept in deze zin een aantal vragen op, die ook voorheen reeds geformuleerd werden, betreffende de middelen waarover de ICDO en haar leden beschikken om haar/hun mandaat ook daadwerkelijk in te vullen.

De ICDO zal zich in wat volgt dan ook eerder beperken tot een aantal algemene opmerkingen, die ingegeven werden vanuit het Federaal Plan inzake Duurzame Ontwikkeling (FPDO), goedgekeurd door de Ministerraad op 22 juli 2000, en wenst aldus een bijdrage te leveren tot de verdere ontwikkeling van het proces van indicatieve planning zoals gestart met voorliggend werkdocument.

HET ADVIES

1. Globale kader van het tienjarenplan

De wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de gasmarkt en het fiscaal statuut van de elektriciteitsproducenten, in wat volgt de Wet genoemd, is een relatief nieuwe wet, die zich inschrijft in een evolutief, Europees proces van liberalisering van de interne markt voor aardgas. De Wet schetst, op basis van de richtlijn 98/30/EG van het Europese Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas, een nieuw kader voor het functioneren van de Belgische aardgasmarkt.

Dit kader wordt onder meer gevormd door de oprichting van een autonome regulerings- en controle instantie, de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (verder CREG), het afschaffen van het vroegere monopolie voor Distrigas en een liberaliseringkalender.

Ter zelfder tijd kondigt de Wet ook aan dat er een concrete inhoud zal gegeven worden aan de openbare dienstverplichtingen die, op basis van artikel 3, § 2, van richtlijn 98/30 door de lidstaten aan de aardgasondernemingen kunnen opgelegd worden. Deze openbare dienstverplichtingen kunnen betrekking hebben op 'de veiligheid, die zowel de voorzieningszekerheid als de regelmaat, de kwaliteit en de prijs van de leveringen omvat, alsmede op de bescherming van het milieu'. Bovendien laat de richtlijn (artikel 9, § 2) bij voorbeeld ook de lidstaten toe om ondernemingen, eventueel op basis van een tariefregeling, te verplichten aan bepaalde afnemers te leveren.

De ICDO kan zich niet van de indruk ontdoen dat het werkdocument worstelt met de concrete invulling, die binnen het kader van de richtlijn en de wet moet gegeven worden

1. aan het optreden van de verschillende spelers op de markt (privé-bedrijven, federale en gewestregering(en) en zichzelf als autonome regulering- en controle-instantie) en
2. aan de diverse aspecten die eventueel deel kunnen uitmaken van de openbare dienstverplichtingen. Dit laatste kan afgeleid worden uit de wijze waarop, niet steeds coherent, verwezen wordt naar bij voorbeeld leefmilieuaspecten en het totaal ontbreken van sociale overwegingen.

Een concrete illustratie hiervan kan onder meer gevonden worden in de zeer onvolledige beschrijving van het beleidskader in het onderdeel '*Strategie van de Openbare Machten*'. Zo wordt betreffende de federale bevoegdheden (zie p. 17) niet eens verwezen naar het Federaal plan duurzame ontwikkeling of het in voorbereiding zijnde nationale klimaatplan en de daarover door de federale regering genomen beslissingen. Ook de beschrijving van de internationale context, die nochtans het bredere kader vormt voor het Belgische beleid inzake duurzame ontwikkeling en dus inzake energie laat zeer te wensen over. Over het EU- en het Gewestelijke beleid kunnen gelijkaardige vaststellingen worden gedaan.

Deze gebrekkige aanduiding van het beleidskader waarin het indicatieve plan en het beleid inzake gasvoorziening in het algemeen zich situeert baart de ICDO zorgen en roept vragen op betreffende de mate waarin het indicatieve plan voor de gasvoorziening zich inschrijft binnen de doelstellingen van het Belgische beleid inzake DO en klimaatwijziging.

De ICDO pleit er dan ook voor dat tijdens de volgende maanden prioritair aandacht wordt besteed aan de verduidelijking van deze aspecten van de Wet en de marktorganisatie. In die zin acht de Commissie het eveneens wenselijk dat, zoals bepaald in artikel 13 van de Wet en het nieuwe artikel 15/11 dat hierdoor ingeschreven wordt in de wet van 12 april 1965, werk gemaakt wordt van het koninklijk besluit (na advies van de CREG en in Ministerraad overlegd) dat de houders van een vervoer- en/of leveringsvergunning openbare dienstverplichtingen kan opleggen. Een concrete invulling van dit begrip zou zeker bijdragen tot het uitklaren van de elementen waarmee binnen het tienjarenplan dient rekening gehouden te worden. De Wet bepaalt immers ook zeer duidelijk dat de CREG de opdracht heeft de uitvoering van de openbare dienstverplichtingen te controleren en te evalueren, hetgeen een onderdeel zou kunnen vormen van een tienjarenplan.

Tenslotte bevat het werkdocument zeer weinig concrete beslissingen of aanbevelingen en evenmin procedures voor de opvolging van de uitvoering van de bepalingen van het plan.

In functie van een goedkeuring van het plan door de Staatssecretaris voor Energie en DO en het opvolgen van de uitvoering door de CREG om bij niet-uitvoering actie te ondernemen of actie te suggereren aan de regering, dan wel om het plan bij te sturen bij zijn driejaarlijkse actualisering is dit nochtans aangewezen.

2. De vraagevolutie

De ICDO wenst met betrekking tot de door de CREG geschetste vraagevolutie vooral de afwezigheid van varianten te benadrukken. De vooropgestelde vraagevolutie houdt, zoals de CREG zelf opmerkt, geen rekening met het later nog op te stellen indicatief programma van de productiemiddelen voor elektriciteit, dat toch geen te verwaarlozen element betekent.

Het werkdocument bevat enkel een referentiescenario. Dit scenario maakt volgens het werkdocument (p. 26) *'abstractie [...] van enkele tendensen die evenwel een belangrijke invloed kunnen hebben op de aardgasvraag'*. In voetnoot 46 wordt verduidelijkt dat het wel degelijk gaat om een scenario 'ongewijzigd beleid' en wordt aangekondigd dat in het Plan zelf zal rekening zal worden gehouden met *'bepaalde beleidsingrepen, bv. in het kader van een broeikasbeleid'*.

Het is natuurlijk aanbevelenswaardig dat het definitieve plan zal rekening houden met het klimaatbeleid, maar indien men van de ICDO een serieus inhoudelijk advies verwacht, moet deze de implicaties van het plan op een duurzame ontwikkeling van de energiesector en de emissies van broeikasgassen kunnen inschatten en moet men deze bijkomende beleidsscenario's vooraf ook aan de ICDO meedelen.

Tot slot is er wellicht een interne inconsistentie in het referentiescenario, waar in het onderdeel over de elektriciteitsproductie tóch wordt uitgegaan van een *'gecombineerde invloed van een wilskrachtig beleid (Verdrag van Kyoto, groene stroomcertificaten, [...]'* om de groei van hernieuwbare en alternatieve energiebronnen in te schatten (zie p. 40).

2.1 Aandeel van aardgas in de post-Kyoto energiemarkt

In de bijlage bij Hoofdstuk II (p. 133) wordt een inschatting gemaakt van de invloed van een aantal maatregelen op de ontwikkeling van de vraag naar gas.

Vreemd genoeg wordt elders in het document (terecht) gewezen op het minder milieuschadelijke karakter van aardgas, terwijl men in deze analyse vervalt in een 'solidariteit' met de andere fossiele brandstoffen en het Protocol van Kyoto en de resulterende beperking op de uitstoot van broeikasgassen 'a priori' wordt gezien als ongunstig. Ook *Demand Side Management* in de elektriciteitssector wordt in het werkdocument niet als een kans gezien om het relatieve aandeel van aardgas in het primaire energieverbruik te verhogen.

De verhoogde penetratie van WKK en STEG wordt uiteraard wél als positief ervaren, net als de ontmanteling van steenkoolcentrales. Nochtans zouden deze zeker ook worden versterkt door de beperkingen die het Protocol van Kyoto zou betekenen voor de energiemarkt als geheel.

De bevordering van hernieuwbare energiebronnen wordt eveneens als een bedreiging gezien. Nochtans wordt door Eurogas, de Europese vereniging van de gasindustrie, de ontwikkeling van hybride energiesystemen aanbevolen als een maatregel in het klimaatbeleid¹. Andere door het werkdocument negatief beoor-

1. EUROGAS (s.d.) *Natural gas and climate change: policy the european gas industry's view*. (Brochure) en EUROGAS (s.d.) *The gas industry and sustainable development* (Brochure)

---

deelde, maar door Eurogas net aanbevolen maatregelen betreffen het stimuleren van een hogere energie-efficiëntie, m.i.v. het bevorderen van O&O naar nieuwe energie-efficiënte technologieën. Het is trouwens niet helemaal duidelijk in welke mate deze appreciaties van maatregelen hebben doorgewogen op de modelberekeningen voor de inschatting van de vraag in Hoofdstuk IV. De bedenking dat het Plan het Protocol van Kyoto te veel als een beperking en te weinig als een opportuniteit voor de aardgas-filière kan dus worden gesteund.

2.2 *CH₄-emissies*

De CH₄-emissies afkomstig van lekverliezen van transport en distributie van aardgas zijn van een grootteorde van 8 % van de totale CH₄-emissies (in 1999 40,42 Gg op 523,10 Gg). De totale CH₄-emissies bedragen op hun beurt ongeveer 7,5 % van de totale BKG-emissies (in 1999 10985,08 Gg CO₂ eq op een totaal van 145644,45 Gg CO₂ eq). Lekverliezen dragen dus slechts voor 0,6 % bij tot de uitstoot van broeikasgassen in België.

Het werkdocument verwijst niettemin naar het milieuactieprogramma van Distrigas uit 2000 (zie p. 125 Project 21 – Milieu), dat onder meer nastreeft de emissies van CH₄ te beperken. Dit is op zich lovenswaardig, zij het dat het indicatieve plan niet alleen de investeringsinspanningen waartoe men zich met deze programma's verbindt maar daar ook resultaatsverbintenissen in termen van lekreducties aan moeten koppelen, vóór de ICDO zich erover kan uitspreken of deze acties volstaan. Dit is ook nodig voor de evaluatie van de uitvoering van het plan, o.m. in functie van de in Wet voorziene driejaarlijkse actualisering.

De ICDO spreekt dan ook de wens uit dat in de toekomst rekening wordt gehouden met alternatieve scenario's gebaseerd op een meer voluntaristisch beleid, zoals voorzien binnen het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling of in het nog vast te leggen Nationaal Klimaatplan. De interpretatie als zou de beleidsdoelstelling uit het FPDO betreffende het beheersen van het eindgebruik van energie enkel slaan op het verbruik door particulieren en openbare besturen is fout: het onderdeel 'Actieplan' van de Actie energie – vervoer – ozon en klimaatswijziging' van het FPDO vermeldt als strategische doelstelling een daling van het energiegebruik in België met 7,5 % tegenover 2010 tegenover 1990, zonder deze doelstelling te beperken tot de particulieren en de openbare sector (§ 371).

3. *De diversificatie van de bevoorradingsbronnen.*

De ICDO stelt vast dat de analyse binnen het werkdocument geen verwijzing bevat naar een mogelijke ontwikkeling van de wereldvraag, waarvan de componenten tijdens de volgende jaren toch wel ingrijpend kunnen wijzigen.

In dezelfde zin ontbreken ook algemene beschouwingen op lange termijn met betrekking tot de eventuele toekomstige schaarste en uitputting van aardgas als niet-hernieuwbare grondstof.

4. *Het investeringsprogramma*

De elementen die onder deze hoofding aangereikt worden door de CREG blijven zeer vrijblijvend, wat volgens de Commissie effectief haar verklaring vindt in de hogervermelde onduidelijkheid betreffende het kader van de wet en de rol van alle hierbij betrokken spelers.

Het lijkt aangewezen om hier effectief naast de gewenste verdere uitbouw van de infrastructuur zeker ook de nodige aandacht te besteden aan het regelmatig vernieuwen van de bestaande infrastructuur om zo te vermijden dat het netwerk snel verouderd en lekken zou vertonen.

5. De continuïteit van de bevoorrading

Voorlopig is dit het enige aandachtspunt, expliciet voorzien in de Wet, dat niet als een afzonderlijk luik wordt ontwikkeld binnen het werkdocument. Meerdere elementen zijn wel her en der in het werkdocument terug te vinden, maar zouden in de toekomst ook best samengebracht worden in een afzonderlijk hoofdstuk. Het groeperen en structureren van deze elementen zal bijdragen tot het versterken van de coherentie van de tekst.

Besluit

In algemene zin acht de ICDO het voorliggende werkdocument een eerste waardevolle bijdrage tot de invulling van het nieuwe kader waarbinnen de geliberaliseerde aardgasmarkt zich in de toekomst in België zal ontwikkelen. De ICDO spreekt eveneens de hoop uit dat de tienjarenplannen zich in de toekomst, ter gelegenheid van de in het vooruitzicht gestelde actualiseringen, verder zullen ontwikkelen tot een ruimer kader waarbinnen de nodige aandacht zal verleend worden aan de integratie van institutionele, sociale en ecologische elementen binnen de bestaande, eerder technico/economische gerichte aanpak.

Concreet wijst de ICDO op volgende elementen:

- Milieu en duurzaam gebruik van energie, gericht op het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen dienen binnen de toekomstige indicatieve plannen een volwaardige rol toebedeeld te krijgen.
- Het werkdocument is onvolledig (en erkent dat ook zelf), o.m. in termen van scenario's maar kondigt aan te zullen worden vervolledigd, o.m. met scenario's die rekening houden met het toekomstige klimaatbeleid. De ICDO kan vandaag alleen de nood aan en het belang van dergelijke alternatieve scenario's onderschrijven en benadrukken.
- De gasvraag zal zeer vermoedelijk, zoals eveneens in het werkdocument worden aangegeven sterk worden beïnvloed door de evolutie van de elektriciteitsproductie. De CREG zal het indicatieve plan voor de elektriciteitssector echter pas begin 2002 voltooiën. De ICDO wijst erop dat bij die gelegenheid ook een coherent verband dient gelegd te worden met het "indicatieve aardgasplan" dat eventueel zal moeten aangepast worden.

Algemeen dient meer duidelijkheid gecreëerd te worden met betrekking tot de concrete invulling van de wetgeving:

- een uit te klaren element dat de ICDO rechtstreeks aanbelangt betreft het statuut van dit advies. De Wet voorziet immers niet zozeer dat de ICDO adviseert over het indicatieve plan zelf, maar dat het indicatieve plan door de CREG wordt opgesteld *na raadpleging* van de ICDO.
- Zeer belangrijk voor de uitvoerbaarheid van het plan, is ook dat het plan concrete acties aangeeft en dat een procedure wordt ontwikkeld voor de evaluatie en bijsturing van het plan.

